

Lea Napotnik,
OŠ Šempeter

Poklici

IZVLEČEK: V prispevku je opisano projektno delo prvošolcev, ki so raziskovali in se seznanjali z različnimi poklici. V uvodu so razložene besede poklic, izobraževanje in poklicna pot. Nato so navedeni cilji projekta, ki so bili glavno vodilo na poti spoznavanja različnih poklicev. V nadaljevanju so predstavljene dejavnosti oziroma poti seznanjanja z različnimi poklici. Predstavljeni so drugačni in zanimivi načini spoznavanja ter seznanjanja s poklici in spremljevalne dejavnosti – pogovor, intervju, poustvarjanje, ogled gledališke predstave, igra vlog, didaktična igra.

Ključne besede: 1. razred, spoznavanje okolja, spoznavanje poklicev

Professions

Abstract: The article describes first graders' project work which included researching and learning about different professions. In the introduction, definitions are provided of the words *profession*, *education* and *career*, followed by the project's objectives as the main guidelines on the path of learning about professions. The article then presents activities and paths through which students can be introduced to different professions, including alternative and interesting ways of discovering and learning about professions as well as accompanying activities – conversation, interview, recreation, visiting a theatre performance, role play, didactic games.

Keywords: first grade, learning about the environment, learning about professions

Uvod

»Poklic je tip dela, ki ga opravlja posameznik, pogosto opisan v obliki širokega kroga spretnosti in kompetenc, ki so zanj potrebne« (Muršak 2002, str. 80).

Poklic pridobimo z izobraževanjem, s pomočjo katerega usvajamo različne vrste znanj, in je prvi pogoj za opravljanje določenega dela. O poklicni poti začnemo razmišljati in se deloma nanjo pripravljati že v prvih letih izobraževanja. Podobna je potovanju, ki ga načrtuješ, raziskuješ možnosti, oblikuješ, se nanj pripraviš in nato uživaš (Bolhar 2006).

S poklici se srečujemo na vsakem koraku našega življenja, spremljajo nas vedno in povsod. Učenci med šolskim letom in celotnim šolanjem skozi učni proces spoznavajo ljudi, ki opravljajo različne poklice. Tudi tema Otroškega parlamenta v šolskem letu 2019/2020 je bila Moja poklicna prihodnost, zato smo se s prvošolci odločili, da to temo podrobneje raziščemo. Najprej smo učiteljice v učnih načrtih poiskale učne cilje, povezane s spoznavanjem poklicev, ki so bili naše glavno vodilo pri načrtovanju dejavnosti. Cilje in vsebine smo medpredmetno povezovali (slovenščina, spoznavanje okolja, likovna umetnost), vključevali smo tudi elemente formativnega spremljanja. Dejavnosti so potekale celo šolsko leto, izvajali smo jih v okviru pouka pri posameznih predmetih.

Želeli smo, da bi prvošolci spoznali različne poklice z različnih vidikov, ob sodelovanju z različnimi ljudmi. Naš namen je bil do poklicev razvijati spoštljiv odnos. Želeli smo ugotoviti tudi, kateri poklici so med učenci poznani in priljubljeni, ter razširiti poznavanje novih in manj znanih poklicev. Učenci so iskali podatke o poklicih iz različnih virov informacij (knjige, ustni viri, splet), preizkušali so se v nekaterih dejavnostih, ki jih opravljajo ljudje določenih poklicev, spoznavali so delovno okolje ljudi in orodja, ki jih pri tem potrebujejo.

Učni cilji in nameni učenja

Pri načrtovanju smo izhajali iz ciljev učnih načrtov in jih povezali v medpredmetni učni sklop.

Učenci:

- pojasnijo razliko med tem, kar moramo in smemo delati (poklic, hobi),
- poznajo prostore in delavce v šoli,
- spoznajo in urijo ustrezna ravnanja v različnih družbenih primerih (Učni načrt SPO, 2011)
- rišejo oblike po opazovanju, spominu, domišljiji (Učni načrt LUM, 2011),
- smiselno sodelujejo v pogovoru, razčlenjujejo in vrednotijo pogovore,

- sodelujejo v igri vlog,
- poslušajo/gledajo neumetnostna in umetnostna besedila,
- obnavljajo besedilo,
- širijo in bogatijo besedni zaklad,
- poimenujejo bitja/predmete v svoji okolici/na sliki s književnimi besedami,
- razlagajo dane besede/ besedne zveze (Učni načrt SLO, 2018).

Iz ciljev smo skupaj z učenci oblikovali namene učenja.

Naučili se bomo:

- opisati, kaj je to poklic,
- poimenovati različne poklice,
- razložiti, da obstaja veliko različnih poklicev,
- utemeljiti, zakaj ljudje, ki opravljajo poklice, pri svojem delu uporabljajo določene pripomočke,
- poimenovati nekaj pripomočkov, ki jih uporabljajo ljudje pri opravljanju posameznih poklicev,
- sestaviti vprašanja za intervju,
- sodelovati v pogovoru.

Pred začetkom vsake dejavnosti smo oblikovali kriterije uspešnosti. Uspešen bom, ko bom:

- znal naštet in opisati različne poklice,
- znal naštet pripomočke, ki jih uporabljajo ljudje pri opravljanju svojega poklica,
- znal opisati poklic, ki ga želim opravljati v prihodnosti,
- narisal rešitve vseh ugank,
- aktivno in smiselno sodeloval v pogovorih,
- sestavil in povedal vsaj eno vprašanje za vsakega gosta.

Realizacijo kriterijev uspešnosti smo preverjali po vsaki izvedeni dejavnosti, ki je bila povezana z določenim kriterijem uspešnosti. Povratno informacijo so učenci pridobili s samovrednotenjem in vrstniškim vrednotenjem.

Dejavnosti

Predznanje učencev smo preverili z igro asociacij. Učenci so nizali pojme, povezane z besedo poklic. Želeli smo ugotoviti, ali učenci sploh vedo, kaj je to poklic, oziroma, kako si razlagajo to besedo. Misli oziroma razlage učencev smo zapisovali na plakat.

Prvošolci so tako glede na starost in različne izkušnje

izrazili svoje védenje ob besedi **poklic**:

- *kadar nekaj delaš, ustvarjaš;*
- *hodiš v službo, delaš za denar;*
- *moraš biti resen;*
- *imaš sodelavce, jim pomagaš;*
- *delamo ob isti uri;*
- *nekateri delajo vsak dan;*
- *imajo dopust;*
- *lahko delajo tudi ponoči.*

Iz uvodnih asociacij in pogovorov smo ugotovili, da učenci ne poznajo veliko različnih poklicev, saj so se že omenjeni poklici ves čas ponavljali. Odpravili smo se v knjižnico in računalniško učilnico, kjer so se učenci s pomočjo knjig in računalnikov seznanili z manj poznanimi poklici.

S pomočjo orodja za samovrednotenje semafor so učenci ovrednotili svoje znanje. Vrednotenje je potekalo tako, da je učiteljica brala in zapisala trditve, učenci pa so za vsako trditev pritrdili zelen, oranžen ali rdeč krog z njihovim imenom. Z zeleno so označili trditev, za katero so bili prepričani, da jo razumejo in bi jo znali razložiti sošolcem. Z oranžno so označili trditev, o kateri so nekaj že vedeli, vendar ne dovolj, z rdečo pa so označili trditev, ki so jo slišali prvič. Trditve:

1. znam naštetih pet različnih poklicev,
2. znam opisati pet različnih poklicev,
3. znam naštetih pripomočke, ki jih uporabljajo ravnatelj, tajnica, knjižničar, hišnik, kuhar, policist, poštar pri opravljanju svojega poklica,
4. znam opisati poklic/povedati dve stvari o poklicu, ki ga želim opravljati v prihodnosti.

Ob spoznavanju prostorov v šoli smo se posvetili poklicem, s katerimi se učenci srečujejo v šoli. V goste smo povabili gospoda ravnatelja, tajnico, kuharja, knjižničarko in hišnika, ki so nam podrobno opisali delo, ki ga opravljajo. Učenci so se seznanili s pripomočki, ki jih posamezniki uporabljajo pri opravljanju svojega dela. Po tej dejavnosti so učenci s pomočjo vprašalnika in individualnih pogovorov z učiteljico evalvirali doseganje kriterija uspešnosti znam naštetih pripomočke, ki jih uporabljajo ljudje pri opravljanju svojega poklica. Večina učencev je kriterij dosegla. Ker pa ga vsi niso, sem se odločila, da to znanje kasneje ponovimo, utrdimo in nadgradimo.

Učence je najbolj navdušilo pripovedovanje kuharja, zato smo njegovo delo podrobneje raziskali. Obiskali smo ga v kuhinji. Popeljal nas je skozi vse prostore šolske kuhinje, z njim smo opravili kratek intervju, na

katerega so se učenci prej dobro pripravili. Kasneje so se učenci tudi sami preizkusili v vlogi kuharjev – pripravili so pecivo, ki so ga ob čaju z veseljem pojedli.

Kuhar je prvošolcem povedal, da si je že kot otrok želel opravljati ta poklic. Dejal je tudi, da rad pripravlja vse jedi, vseč mu je, ker lahko v šolski kuhinji pripravlja raznovrstno hrano. To delo opravlja z veseljem.

Slika 1: Priprava peciva v šolski kuhinji.

Učenci so podrobno spoznali tudi poklic policista, ki nas je obiskal v mesecu oktobru. Predstavil nam je svoje delo, pripomočke, nas naučil prečkati cesto in nas poučil o prometni varnosti. Na koncu nam je razkazal policijski avto, učenci so smeli celo sesti vanj.

Slika 2: Knjižničar.

Vmes smo se večkrat srečali s šolsko knjižničarko, ki smo jo povprašali o njenem delu. Obiskali smo tudi Osrednjo knjižnico v Celju, kjer sta učencem knjižničarki na oddelku Miško Knjižko pripovedovali o svojih zadolžitvah.

Učilnica prvošolcev leži v pritličju tik ob službenem vhodu v šolo, zato lahko učenci pogosto opazujejo morebitne obiskovalce. Vsakodnevno nas pri delu zmoti zvok motorja poštarja. Učenci so zato izrazili željo, da bi spoznali njegovo delo. Dogovorili smo se, da nas obišče v učilnici. Ugotovili smo, da je delo poštarja pestro, zanimivo, da ga rad opravlja in da s svojim poklicem nima slabih izkušenj. Učencem je zaupal, da se včasih počuti ogroženega predvsem zaradi domačih živali in ob tem z njimi delil zanimivo dogodivščino.

Učenci so se preizkusili tudi v vlogi novinarjev. Izvedli so dva intervjuja, in sicer enega s šolskim kuharjem, drugega pa s poštarjem. Oba intervjuja so izvedli ustno, na podlagi delno strukturiranih vprašanj, ki so jih s pomočjo učiteljice sestavili v razredu.

Po opravljenem intervjuju s kuharjem smo se spomnili kriterijev uspešnosti, ki so se nanašali na pogovor in sestavo vprašanj za goste. Njihovo realizacijo smo preverili ob individualnih razgovorih učiteljice z vsakim učencem. Pogovorili smo se, kaj je posameznemu

učencu uspelo, kaj mu še ni in kako lahko to popravi oz. naredi drugače. Ti odgovori so učencem zelo pomagali, saj so izboljšali in bolje sodelovali v drugem intervjuju, ki so ga opravili s poštarjem.

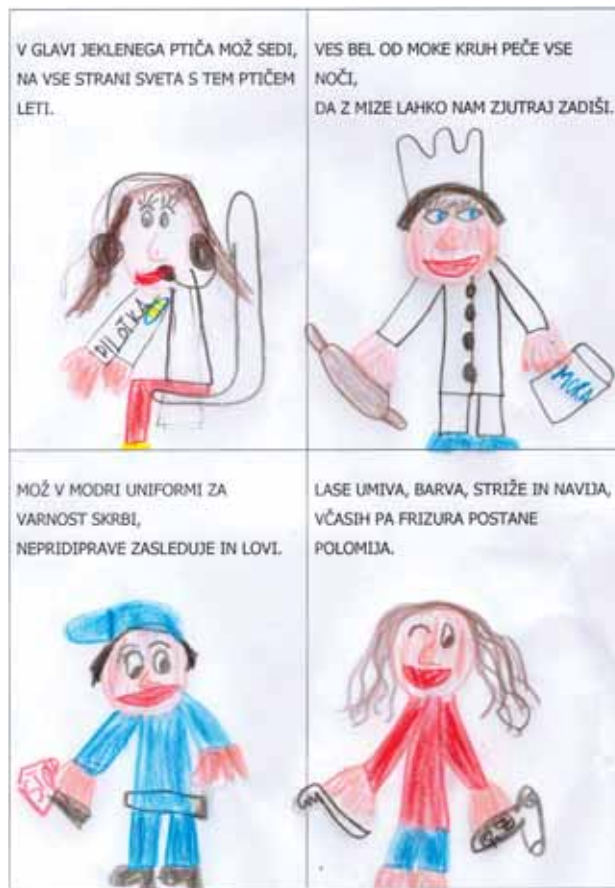
Glede na to, da poštar večino svojega delovnega časa preživi na terenu, so mu učenci na začetku zastavili nekaj vprašanj o terenskem delu. Dejal jim je, da težav pri obiskih domov sedaj nima, imel jih je na začetku, ko je začel z delom na pošti, saj mu sprva ljudje niso povsem zaupali, velikokrat se je zgodilo, da določenega naslova ni našel. Pogosto pa naleti na težave v prometu, s spuščeni psi, z nepravilnimi naslovi in neprijavljenimi naslovniki.

Ob prebiranju knjig in brskanju po spletu so učenci izrazili željo, da bi izvedeli še kaj več o poklicih: igralec, režiser, scenograf in kostumograf. Učenci so zanje pokazali veliko zanimanja, zato so se o njih še dodatno poučili. Nekatere izmed njih so spoznali ob obisku Slovenskega ljudskega gledališča Celje. Skupek njihovega dela so si učenci ogledali v gledališki predstavi.

Pridobljeno znanje o poklicih so učenci utrjevali preko različnih iger. Na temo poklici smo izdelali različico igre Spomin in karte Črni Peter, po katerih so učenci radi posegali. Pripravili smo kartončke za igro, v kateri so

Slika 3: Poklici v igri Spomin.

Slika 4: Uganke o poklicih (Neja).

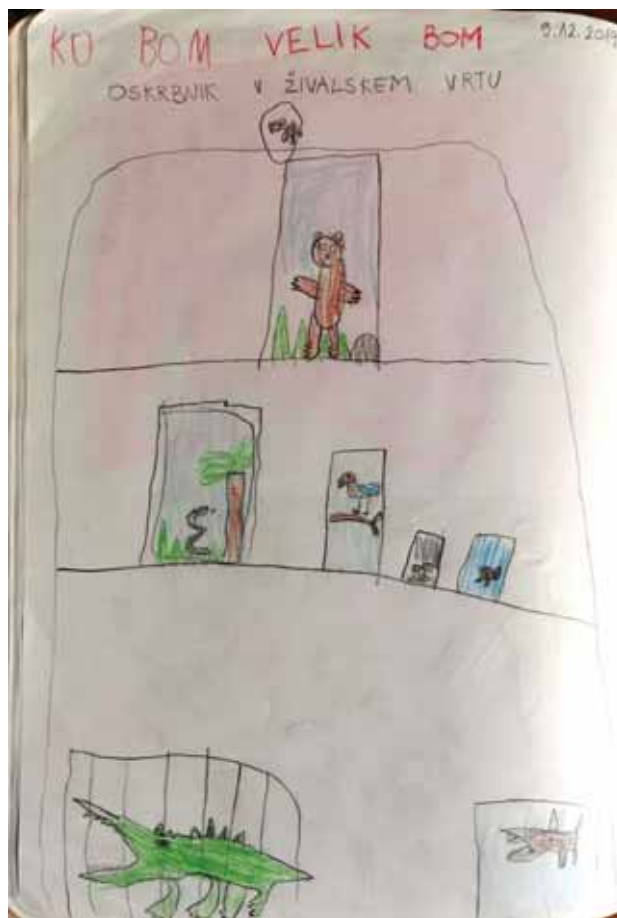
Slika 5: Uganke o poklicih (Manca).

učenci v parih opisovali poklice, ki so jih imeli narisane. Eden v paru si je na čelo pritrdil sličico, drugi pa je opisoval upodobljen poklic, nato sta vlogi zamenjala.

Predstavitve različnih poklicev so učenci tudi ustno reflektirali in narisali vtise. Različne poklice smo si v spomin priklicali s pomočjo igre Poklici od A do Ž. Ob tem so učenci bogatili in širili besedni zaklad ter utrjevali znanje o poklicih. Pri vsaki črki smo poiskali poklic in našeli večšine ter pripomočke, ki jih potrebujejo ljudje za opravljanje tega poklica. Ko smo dobili nabor poklicev, je jih vsak učenec izbral pet, nato pa so individualno razmišljali o tem, kaj jim je pri določenem poklicu všeč in kaj ne.

Tudi med šolanjem na daljavo nismo pozabili na poklice. Nanje smo se spomnili ob reševanju učnega lista, kjer so učenci sličice poklicev povezovali z orodji oziroma pripomočki, in ob prebiranju ugank o poklicih.

Po izvedenih dejavnostih smo zopet preverili doseganje kriterijev uspešnosti, ki so se navezovali na poznavanje poklicev. Ponovno smo uporabili semafor – učenci so se glede na poznavanje poklicev in pripomočkov, ki jih ljudje uporabljajo pri svojem delu uvrstili v rdeč, oranžen ali zelen krog. Tokrat so vsi otroci prišli v

Slika 6: Ko bom velik bom ... (Denis).

Slika 7: Ko bom velik bom ... (Timotej).

zelen obroč. Torej so vsi znali naštetih pet poklicev in pripomočke, ki jih uporabljajo ljudje pri opravljanju tega poklica. Večina jih je znala opisati tudi veščine, ki jih potrebujejo za izvajanje določenega poklica.

Z učenci smo se pogovarjali o tem, kateri poklic bi radi opravljali, ko odrastejo. Učenci so večinoma še vedno naštevali poklice, ki so jim poznani, vendar se niso več ponavljali. Vmes se je pojavil tudi kakšen manj znan poklic, kot na primer arheolog, režiser, kostumograf ali gozdar.

Sklep

Otroci so preko raznovrstnih dejavnosti na njim primeren način raziskovali in spoznavali različne poklice. V ospredju sta bila doživljajski vidik in komunikacija med otroki ter odraslimi, ki določen poklic že opravljajo. Njihova znanja in spoznanja bodo zagotovo še dolgo ostala, kajti pridobivali so jih postopno, izkustveno, v dejavnosti pa so bili vsi učenci aktivno vključeni. Zagotovo bo k ohranitvi znanj pripomoglo tudi vključevanje elementov formativnega spremljanja.

»Poklicno pot« so uspešno pričeli, upamo, da se bo nadaljevala kot prijetno potovanje in da bodo vsi prispeli na cilj, ki si ga bodo zadali.

Viri in literatura

- Bolhar, N. (2006). *Poklic ekonomist – opisi poklicev*. Pridobljeno s http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/bolhar2256.pdf (30. 10. 2020).
- Bordet, S., Mouchet, N. (2007). *O poklicih, moj poklic*. Ljubljana: DZS.
- Holcar Brunauer, A. (2016). *Formativno spremljanje v podporo učenju: Priročnik za učitelje in strokovne delavce*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Maynard, C. (2000). *Poklici*. Ljubljana: Slovenska knjiga.
- Moja prva enciklopedija: *Poklici*. Ljubljana: Slovenska knjiga.
- Mojaizbira.si (2014). Pridobljeno s <https://www.mojaizbira.si/poklici>.
- Muršak, J. (2002). *Pojmovni slovar za področje poklicnega in strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad RS za šolstvo, Center RS za poklicno izobraževanje.
- Učni načrt. Program osnovne šole. (2011). Likovna vzgoja. [Elektronski vir]. Pridobljeno s <https://www.gov.si teme/programi-in-ucni-nacrti-v-osnovni-soli/>.
- Učni načrt. Program osnovne šole. (2011). Spoznavanje okolja. [Elektronski vir]. Pridobljeno s <https://www.gov.si teme/programi-in-ucni-nacrti-v-osnovni-soli/>.
- Učni načrt. Program osnovne šole. (2018). Slovenščina [Elektronski vir]. Pridobljeno s <https://www.gov.si teme/programi-in-ucni-nacrti-v-osnovni-soli/>.
- Z malo prvo enciklopedijo do učenosti: *Od jutra do jutra*. (1990). Murska Sobota: Pomurska založba.

